І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: в Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXIX. Ч. 44. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 8-го БЕРЕЗНЯ 1962 — 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MARCH 8, 1962 No. 44. VOL. LXIX.

ПОВЕРСА ВИПРАВДАНО ВІД ВСЯКОЇ ВИНИ

Вашингтон. — 6-го березня пілот літака У-2 Френсіс Гері Поверс зізнавав перед Сенатською Комісією Збройних Сил про те, як він дістався до неволі 1-го травня 1960-го року, і як його літак був змушений приземлитися, а він сам з парашутом приземлився в глибині СССР коло міста Свердловська. Сенатська Комісія реабілітувала Поверса і визнала, що він діяв згідно з інструкціями і не сплямив своєї чести невідповідною поведінкою перед ворогом. Це є деякою несподіванкою, бо впродовж 20-місячної в'язниці Поверса деякі члени Конгресу критикували пілота У-2 за те, що він передав непошкоджені інструменти ворогові і сам себе не знищив. Присутні в кімнаті переслухань оплескували слова Поверса, коли він сказав: „Я завжди пам'ятав про одну річ, коли я був там, а саме те, що я американець". З оголошених заяв Центральної Розвідчої Агенції виходить, що Поверс мав інструкції „піддатися без опору і співпрацювати у відношенні до тих, що його зловили", і що мав повну волю „оповісти про своє завдання", за винятком „деяких даних про свій літак". Поверс мав право виявити, що він працював для Центральної Розвідчої Агенції, і не мав обов'язку вбивати себе. Поверс мав із собою іглу з отрутою, але нею міг покористуватися згідно із своєю волею, коли б вирішив, що краще вбити себе, ніж знести страшні тортури. І досі не є виснена справа, як літак У-2 був змушений приземлитися. Поверс щераз заявив, що він побачив дим із експльозії коло літака, і літак почав після того спадати. Коли Поверс спадав вниз із парашутом, він побачив під собою якийсь парашут, але не знає, що це спадало, чи це сам пілот, чи частина ракети, що пошкодила літак. Поверс твердить, що ніщо не пошкодило літак, який почав чомусь то хитатися, а навколо було помаранчеве світло. Після того літак почав спадати вниз. Пілот не міг знищити інструменти, і з парашутом вискочив з літака та приземлився коло Свердловська.

Голова Палатної Комісії Збройних Сил конгресмен Карл Вінсон і голова Сенатської Комісії Збройних Сил сенатор Ричард Рассел видали 11-сторінкову заяву про справу Поверса, в якій виясниться, що пілот літака У-2 Френсіс Гері Поверс поводився згідно з контрактом, коли його зістрелено в дні 1-го травня 1960-го року над територію СССР. В цій справі зізнавав в Конгресі і голова Центральної Розвідчої Агенції Джан М. МекКон, який заявив, що Поверс поводився під час цього випадку як американець і так само діяв і під час суду в Москві та свого півторарічного побуту в тюрмі. Його виміняли 10-го лютого ц. р. за совєтського шпигуна полковника Рудольфа Абеля. МекКон сказав в цій справі: „Фахівці дбайливо перевірили все те, що зізнав Поверс про свій випадок, і ствердили на основі наукової аналізи, що літак У-2 пошкоджений згідно з описом Поверса, міг приземлюватися саме таким способом, як зізнав пілот". МекКон ствердив, що і він сам прийшов до такого переконання, і тому Поверс має дістати залеглу платню від 1-го травня 1960-го року, що виносе понад $50.000. Слідство з Поверсом переводили експерти ЦРАгенції та інші спеціялісти, аеронавтичні техніки і різні експерти, які оцінювали зізнання Поверса з різних становищ. Предсідником слідчої комісії був емеритований федеральний суддя Е. Баррет Преттимен. Комісія в Конгресі є вдоволена з вислідів слідства, що його переведено з рамени Центральної Розвідчої Агенції.



Джон А. МекКон, директор Центральної Розвідчої Агенції, твердив, що Ґ. Поверс, пілот літака У-2, збитого 1-го травня 1960-го року, поводився ввесь час правильно.

МИСТЕЦЬКА КОМІСІЯ КОМІТЕТУ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ ЗАСТАНОВЛЯЛАСЯ НАД ПОКЛИКАННЯМ ЖЮРІ

Ню Йорк. — Минулої суботи, 3-го березня, Мистецька Комісія Комітету Пам'ятника Шевченкові, у відновленому складі після других загальних зборів КПШ, які відбулися 27 січня, відбула в приміщенні Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку свої наради, в програму яких увійшли передовсім питання переховування проєктів моделів пам'ятника, надісланих учасниками конкурсу, та покликання жюрі для оцінки проєктів. Мистецька Комісія складається з 10 осіб, а саме, по двох делегатів, призначених п'ятьома товариствами: Науковим Товариством ім. Шевченка, Українською Вільною Академією Наук, Об'єднанням Мистців Америки, Об'єднанням Письменників „Слово" та Товариством Українських Інженерів в ЗДА. Згадані товариства зголосили вже таких членів Комісії: проф. Дам'яна Горняткевича, Юрія Лавріненка, проф. Антона Малюцу, проф. Григорія Костюка, інж. Б. Котиса, інж. Ореста Гладкого, мистця Володимира Ласовського, мистця Любомира Кузьму, письменника Леоніда Полтаву. Комісія обрала на свого голову проф. А. Малюцу, на його заступника — проф. Гр. Костюка, на секретаря — інж. Б. Котиса. Комісія прийняла до відома звідомлення адміністратора Комітету Пам'ятника Шевченкові п. Юліяна Ревая про надіслання до цього часу 17 проєктів та наспілі повідомлення про висилку дальших проєктів і обрала окремий комітет, який має відбирати надіслані проєкти, наглядати над їх переховуванням у закритому та зачиненому приміщенні Українського Інституту Америки і передавати їх жюрі для оцінки. Комітет має перевірити, чи проєкти наспіли непошкоджені. Коперти з прізвищами авторів переховуються у сейфі. З одержання кожного проєкту списаний протокол. Комісія приготує на половину цього місяця список по - гаслам присланих проєктів, який буде проголошений в пресі. Мистці, які вислали проєкти, але гасла яких не буде в цьому списку, повинні негайно повідомити Комітет про те, що вони перед замкненням конкурсу надали до висилки свої проєкти. Мистецька Комісія обговорювала також принцип покликання жюрі. Основне вирішення цього питання наступить на черговому засіданні Комісії, яке визначено на 13 березня ц. р. в приміщенні Українського Інституту Америки, о год. 7 вечора. В засіданні взяли участь також члени Екзекутиви КПШ в особах пп. Н. Лисогора, Я. Падоха та А. Осадци.

ЗДА поспішать Сіямові з допомогою у випадку комуністичної агресії

Вашингтон. — З'єднані Держави поспішать Сіямові з військовою допомогою у випадку, якщо комуністи заатакували б його, при чому американська допомога не залежить від того, яке становище займе Організація Південно - Азійського оборонного пакту (СЕАТО). Те зобов'язання Америки схоплено у спільній заяві державного секретаря Діна Раска й сіямського міністра закордонних справ Таната Хомана, який від п'ятьох днів перебуває у Вашингтоні й конферував з керівними американськими чинниками. Сіям, член СЕАТО, стурбований нехіттю СЕАТО інтервенювати в Ляосі та в Південному В'єтнамі: Британія й Франція спротивились в минулому році такій інтервенції. Тим часом Сіям лякається, що так званий невтральний уряд, який має прийти до влади в Ляосі, промостить шлях до запанування там комуністів, що стало б уже безпосередньою загрозою для Сіяму. У теперішній американській декларації говориться, що американське зобов'язання є „індивідуальне і колективне", себто у двосторонній домові з Сіямом і на базі спільного членства в СЕАТО. До того південно - азійського оборонного бльоку належать ЗДА, Франція, Британія, Австралія, Філіпіни, Сіям і Пакистан, але насправді ця організація, з уваги на постійний спротив Британії і Франції, є паперова. Рішення СЕАТО можна приймати тільки одноголосно. ЗДА обіцяли Сіямові підвищити й прискорити достави зброї. Дотепер ЗДА дали Сіямові $632 600 000 у військовій допомозі і $341,- 600 000 економічною допомогою.

КЕННЕДІ ЗАКЛИКАЄ ХРУЩОВА ПРИПИНИТИ „БЕЗПЛІДНУ ПРОПАГАНДУ"

Москва. — Американський амбасадор Люеллин Томпсон передав совєтському міністрові закордонних справ Андреєві Громикові в минулий вівторок 6-го ц. м. коротеньку відповідь президента Кеннеді в двох реченнях на нову обширну ноту Хрущова з минулої неділі 4-го ц. м., що формально була відповіддю на ноту Президента з 25 лютого ц. м. Ноту Хрущова оприлюднено в Москві у вівторок, а в американській пресі наступного дня. Хрущов, погодившись на попередню вимогу ЗДА й Британії, щоб конференцію про міжнародне розброєння, що має початись 14 ц. м. у Женеві започаткували міністри закордонних справ та відступивши від своєї вимоги, щоб з'їхались туди прем'єри, чи голови держав, все ж ще раз запевнив, що він уважає таки, що найкращим шляхом до переговорів про розброєння була б вершинна конференція. Водночас, у прикметному йому арогантському тоні, Хрущов закинув президентові Кеннеді „атомовий шантаж", яким нібито була вимога Президента в його промові до американського народу з минулої п'ятниці, в якій він узалежнював відмову від дальшої серії атомових детонацій в повітрі від згоди Совєтів на договір про припинення таких детонацій під відповідною міжнародною контролею. Хрущов заявив, що коли Америка переведе свою серію атомових дослідів, то й Совєти з черги переведуть нові такі досліди. Він заперечив, наче б заповіджені на квітень американські атомові детонації були спричинені минулорічними совєтськими спробами, бо — мовляв — Америка перша винайшла атомову зброю, вона одинока скинула дві атомові бомби на Японію та Америка не має потреби переводити дальших експериментів, бо вона постійно твердить про свою атомову перевагу. Президент Кеннеді у своїй відповіді поминув мовчанкою всю ту пропагандивну частину хрущової ноти і ствердив тільки: „нашою ціллю має тепер бути — зробити дійсний поступ на шляху до розброєння, а не вдаватись у виміну безплідною пропагандою". Тому Президент закликав Хрущова: „Замість того (себто обміну пропагандою) об'єднаймось у тому, щоб персонально підтримувати діло наших представників, і керувати ним та об'єднаймось у праці над їхнім успіхом". Люеллин Томпсон перевів у вівторок тригодинну розмову з Громиком. За твердженням газет, вони устійнили, що в Женеві міністри закордонних справ ЗДА, СССР і Британії обмірковуватимуть всі справи, включно з Берлінською та Південною Азії, не тільки розброєння і атомових експериментів. Головою американської делегації на конференцію розброєння буде Артур Дін. У минулий вівторок у Білому Домі відбулася нарада під проводом Президента, в якій взяли участь державний секретар Дін Раск, Артур Дін, який буде головою американської делегації на Женевській конференції про припинення атомових дослідів, секретар оборони Роберт МекНамара, директор Агенції для справ розброєння Вільям Фостер, його заступник Адріян Фішер і голова державної Комісії атомової енергії Ґлен Сіборґ. Заперечено наче б західньо - німецький канцлер Аденауер просив державного секретаря Раска подорозі приїхати до Бонну. Замість цього, західньо - німецький міністер закордонних справ Ґергард Шредер конферуватиме з Раском у Швайцарії. Американський амбасадор у Москві Томпсон відлетить до Женеви вже в суботу цього тижня.

Сенатор Кітінґ проти торгівлі з країнами комуністичного бльоку

Ню Йорк. — Сенатор-демократ Кеннет Б. Кітінґ, промовляючи на зборині випускників правничого факультету Фордгемського університету, заявив, що британське становище в справі торгівлі з державами комуністичного бльоку є „майже самогубним". Кітінґ критикував також інших союзників із НАТО за те, що торгують із комуністами, ламаючи самими собою ухвалену систему, щоб „контролювати торгівлю з комуністами". Сен. Кітінґ ствердив, що впродовж останніх 18-ох місяців комуністичний бльок купив від держав НАТО товарів на суму $30 мільйонів. Кітінґ заявив, що він не може цього зрозуміти, що уряд мобілізує резервістів і вояків Крайової Ґвардії, бо комуністи загрожують Берлінові, і одночасно дає дозволи продавати комуністам машини і електричне приладдя. Сен. Кітінґ закликає Сенат перевести слідство в справі того, що західньо - европейські країни продають комуністичному бльокові стратегічні матеріяли.

В Альжирі 135 бомб вибухло впродовж 2-ох годин

Альжир. — В понеділок 5 березня ц. р. впродовж двох досвітніх годин вибухло 135 бомб, кинених і підкинених членами Тайної Військової Організації французьких екстремістів. Вони понищили багато авт, крамниць і приватних помешкань, при чому на диво — ніхто не згинув, і тільки 12 осіб було поранених. Крім того — поліція детонувала 15 бомб, поки вони самі розірвались і знайшла 46 фунтів вибухових матеріялів. В другому найбільшому місті Орані група озброєних членів названої тайної терористичної організації зробила напад на місцеву в'язницю, підпалила її та вбила двох в'язнів - мусульман і ранила шістьох. Наспілому війську й пожежній сторожі вдалося врятувати будинок і його коло 1.000 в'язнів від повної катастрофи. На великому пасажирському літаку, що мав відлетіти до Марокка, знайдено на пів години перед відлетом 20-фунтову бомбу, яка була б вибухла швидко після вистартування літака. Так само в місті Константині прийшло до кривавих сутичок між французькими колоністами й мусульманами з приводу похорону білої дівчини, вбитої серед заворушень. У тих сутичках згинуло знову 10 арабів. У переговорах між представниками французького уряду й мусульманськими націоналістами, які мають завершитись в цьому тижні, будуть говорити також про способи спільної боротьби проти французьких екстремістів і вигляди для дійсного заспокоєння в Альжирі.

В летунській катастрофі над Африкою згинули всі 111 осіб

Дуаля. — Рятункова експедиція, яка пробилася в джунглі на місце катастрофи великого пасажирського літака з минулої неділі, не знайшла нікого з-посеред 101 пасажирів і 10-х членів залоги в живих. Тіла здебільша нерозпізнавальні. У літаку не було вибуху, але повний збірник газоліни загорівся при зударі літака з багнистим ґрунтом. Заграву пожежі видно було на летовищі в Дуалі в Камеруні, звідкіль той літак вистартував заледви кілька хвилин передтим. Звертають увагу на велику схожість між тією африканською летунською катастрофою і нюйоркською: в обох випадках великі чотири моторові літаки нормально й правильно вистартували і без ніякої наявної причини, з виключенням саботажу, як причини, в кілька хвилин пізніше впали від наче куля, вбивши всіх пасажирів і членів залоги. Між убитими в тій трагедії в африканській джунглі була молода пара в пошлюбній подорожі, — наречена, що летіла вінчатись до Канади, родини, що їхали у відвідини до Европи, та четверо дітей із своїми батьками. Як у нюйоркській катастрофі — пілот того африканського літака був летуном, що мав за собою 11.000 годин за кермами літаків.

Сніг дощі і буревій спричинили великі шкоди у східніх стейтах

Ню Йорк. — 6-го березня в східних стейтах від Вірджінії аж по стейти Нової Англії сніг, дощ, буревій і високий приплив моря спричинили мільйонові матеріяльні шкоди та смерть понад 10-ох людей. В Ню Йорку буревій доходив до 65-ох миль на годину, в Атлантик Ситі в Ню Джерзі вода залила долішні частини міста. В численних місцевостях Ню Джерзі не відбулося навчання в школах, вода попереривала шляхи, вітер перервав електричні проводи, залізнична лінія підземки Гадсон енд Мангеттен була залита водою на лінії Ню Йорк — Нюарк, не курсували порони в районі Ню Йорку, де нижчі частини міста в Мангеттені були залиті водою. Тисячі людей були без електричного світла, деякі радіові стації не діяли внаслідок браку електричного струму. Буревій лютував ще і сьомого березня, але погода поправилася, і не було того дня дощу. В районі Ню Йорку падав зливний дощ, а у Вірджінії нападало 22 цалі снігу. Сніг падав аж в Алабамі.

Вінсон домагається, щоб стан армії становив понад мільйон вояків

Вашингтон. — Голова Палатної Комісії Збройних Сил конгресмен - демократ із Джорджії 78-річний Карл Вінсон заявив на бенкеті Товариства Офіцерів Резерви, що він є за те, щоб стан армії постійно становив понад один мільйон вояків, і тому треба постійно кожного місяця покликувати більше число рекрутів до служби в армії. Вінсон працює в цій Комісії від 1917-го року. Товариство Офіцерів Резерви нагородило його нагородою, вибравши на Людину Року. Вінсон вимагає, щоб теперішній стан армії затримати на постійно. Після покликання резервістів восени минулого року стан армії виносить 1,114,233 вояків, в чому є 114,000 змобілізованих резервістів. Уряд президента Кеннеді плянує зредукувати армію до 960,000 вояків, а уряд президента Айзенгавера утримував армію якої стан виносив тільки 870,000 вояків, а деколи навіть ще менше.

Хор ім. Тараса Шевченка в Клівленді вшановує свого патрона концертом

Клівленд. — В неділю 11-го березня український хор ім. Тараса Шевченка в Клівленді, при співучасті повного складу „Парма Филгармонік Оркестра" влаштовує великий Шевченківський концерт в авдиторії Парма Сініор Гай Скул при 6285 вест 54-ій вулиці. В програмі твори: Лисенка, Стеценка, Вербицького, Людкевича, Барнича та Ніщинського „Вечорниці". Святочне слово голови хору, д-ра Тараса Антоновича. Інструментація, музичний та мистецький провід проф. Ярослава Барнича, фортепіяновий супровід проф. Ірини Заячківської - Гаврилюк, балетмайстер п. Леонід Дмитренко. Заповіджена імпреза викликає широке зацікавлення української громади Клівленду й околиць.

Полегші в подорожах для втікачів

Мюнхен. (вл) — Бюлетень Високого Комісара ОН для справ втікачів надрукував у 19 числі повідомлення, що відтепер замешкалі в Німеччині втікачі (скиталці) можуть свобідно подорожувати по території 7 европейських країн, так, як і звичайні громадяни тих держав. Досі скитальці, замешкалі в Німеччині, не могли виїхати за кордон без одержання візи консуляту країни, яку хотіли відвідати. До Німеччини, натомість, могли в'їжджати, з метою відвідин, втікачі майже з усієї Західньої Европи. Від січня 1962 року втікачі замешкалі в Німеччині можуть їхати без віз на відвідини до Франції, Бельгії, Голляндії, Люксембурґу, Швеції, Данії і Норвегії. Також втікачі, замешкалі в тих країнах, могтимуть подорожувати по всіх тих країнах і Німеччині без жадних перешкод. Час перебування в кожній країні без візи є обмежений до трьох місяців. Для довшої затримки треба і далі звертатися до даного уряду за візою.

На президента Академії Наук УССР обрано академіка Бориса Є. Патона

ДОТЕПЕРІШНІЙ ПРЕЗИДЕНТ О. В. ПАЛЛАДІН ЗРЕЗИГНУВАВ

Київ. — На загальних зборах Академії наук Української ССР, що відбулися в днях 26-27 лютого ц. р., в Києві, обрано нову президію цієї академії і президентом її став академік Борис Євгенович Патон, інженер, спеціяліст в ділянці електрозварювання. До прийняття мали дійсні члени академії тільки одну листу, запропоновану академіком О. Щербаном „на доручення політичної групи академіків і членів кореспондентів АН УССР", який водночас повідомив присутніх на зборах, що дотеперішній президент академік О. В. Палладін подав прохання звільнити його від дальшого виконування обов'язків президента „у зв'язку з необхідністю зосередити зусилля на науковій роботі і за станом здоров'я". На пропозицію названого представника партійної групи в таємному голосуванні були обрані: акад. Борис Є. Патон — на президента АН УССР, академіки М. П. Семененко, В. М. Глушков і О. Ф. Макарченко — на віце - президентів, член - кореспондент Г. С. Писаренко — на головного ученого секретаря й акад. М. М. Боголюбов на члена президії Академії АН УССР. На зборах обрано теж комісію для підготови нового статуту АН УССР. Новий президент акад. Борис Патон, народжений 1918 року, закінчив політехнічний інститут в 1941 році і в 1952 році захистив дисертацію на ступінь доктора технічних наук і став членом Комуністичної партії Совєтського Союзу. З 1953 р. був призначений на директора Інституту електрозварювання при академії і в 1958 р. був обраний на академіка. Він має багато, понад 130, друкованих наукових праць. Батьком його був відомий український учений акад. Євген Оскарович Патон.

Японія протестує проти атомових спроб ЗДА

Токіо. — Японський уряд переслав ноту протесту на руки американського амбасадора Едвина Райшавера проти заповіджених на квітень ц. р. американських атмосферичних ядрових детонацій, заявивши, що Японія жадатиме відшкодування за шкоди, заподіяні японським кораблям та рибалкам на Тихому океані від отих детонацій, що будуть переводитись на Різдвяних островах. Водночас японський уряд запротестував перед Британією за уділення нею названих островів Америці для тієї цілі. Прем'єр Гаято Ікеда заявив в парляменті, що Японія є засадничо проти всяких ядрових детонацій, без уваги на те, хто їх переводить і з яких причин. Коли Совєти переводили свою серію детонацій у вересні-жовтні минулого року, то Японія зголосила була ідентичну ноту протесту. Японці є найбільш чулими на цю справу, не забувши до цього часу пережиті трагедії внаслідок двох атомових бомб, скинених в 1945 році на міста Гірошіму й Нагасакі.

В АМЕРИЦІ

● Амерікен Тобако Компані видала окремий звіт про те, що 11,000 робітників, які працюють у фабриках, де робиться цигарки, і які, пересічно, курять більше в порівнянні з іншими американцями, живуть довше, як інші американці, і менше хворіють на рак і на серце, як інші люди. Окрема комісія працювала над цією статистикою, яку опублікували два доктори філософії (а не медицини!) Джекоб Коген і Роберт Ґанн.

● Патентовий уряд у Вашингтоні видав патент Оттові Шуллерові з Дейтону, Огайо, на продукцію охолоджувальної системи для літаків в космічних просторах. Число патенту — 3,022,643.

● До ЗДА прибула делегація совєтських учителів, журналістів, урядовців і техніків у віці від 20-ох до 30-ох років, які впродовж 30-ох днів пізнаватимуть життя в цій країні. Голова цієї 22-членної делегації заявив журналістам в Ню Йорку, що „вони хочуть розмовляти з робітниками, фармерами, студентами й іншими представниками американської молоді".

● 31-річний листоноша з Огайо Ед Кляйн прийшов пішки до Вашингтону, щоб підтримати домагання листонош про збільшення платні на 14 відсотків. Він ішов стейтами Огайо, Вест Вірджінія, Пенсильвенія і Мериленд і коло 100 собак виявляли йому своє невдоволення, але жадна собака його не вкусила. Він вийшов із Огайо 22-го лютого, а прийшов до Вашингтону 4-го березня і сам на зборі 2,000 листонош, які домагаються значнішого збільшення заробітної платні.

У СВІТІ

● В Москві засуджено на смерть через розстріл Ніколая Котляра і Д. Байгельмана за організування і ведення підпільної фабрики жіночих косметиків, головно помадок до уст. Та фабрика містилась в пивниці приватного дому в Москві, переродувала на чорному ринку спроваджувані гуртом товари з державної фабрики косметиків в Ризі та вибирала сама косметики за рецептами і взорами, що їх отримали внаслідку перекупства з тієї рижської фабрики. Директор і керівники різних відділів рижської фабрики діставали від тих приватних спекулянтів постійну „платню".

● Анастас Мікоян і польський диктатор Владислав Гомулка прибули в минулу суботу до Східньої Німеччини на відкриття міжнародного ярмарку в Ляйпцігу. Східньо - німецькі комуністи вигнали на летовище і на вулиці Східнього Берліну робітників і шкільних дітей, щоб вони манiфестували „радість" берлінців з приводу приїзду большевицьких „достойників", але моторизована їхала серед такої мертвої тиші, що як подає „НЮ-Таймс" — подобала радше на похоронний похід. Візита Мікояна мала „зрівноважити" недавні відвідини Роберта Кеннеді в Західньому Берліні, де його овацiйно вітали маси берлінців.

● Міжнародна агенція атомової енергії у Відні виготовила програму діяльности на найближчий рік: досліди над практичним застосуванням атомової енергії й радіоелементів в хліборобстві, медицині, радіохемії й електроніці. Бюджет тієї Агенції — крім платень, встановлено на дол. 757.550. До Ради тієї Агенції належить сім видатних атомових учених — від ЗДА проф. Ісідор Рабі, а від СССР проф. Василь Ємельянов.

● У Польщі новим керівником всіх справ культури став Ришард Стшелецький, знаний комуніст. Загально вважають, що комуністична влада щораз більше спутуватиме так звану „свобідну дискусію" над проблемами літератури, науки й мистецтва, бо в тій дискусії виявляються небезпечні для комуністичного режиму тенденції до дійсної волі.

● В Індії виготовлено законопроєкт про включення недавніх португальських колоній Гоа, Дамао і Діо в адміністративну мережу Індії, як федеральні провінції. В тих місцевостях править покищо військова адміністрація.

● Брітійські соціялісти передбачують розв'язання британського парляменту восени цього року, дармащо каденція парляменту минає щойно в 1964 році. Залежить це виключно від прем'єра Мекміллена. Соціялісти вже тепер розпочали передвиборчу кампанію під гаслом „Допоможіть країні знову рушити вперед".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates:: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Війна у В'єтнамі

Генеральний прокуратор Роберт Кеннеді під час своєї двогодинної зупинки в столиці Південного В'єтнаму, Сайґоні, заявив: „Ми рішені виграти у В'єтнамі; ми залишимось тут, поки не переможемо". Коли журналісти запитали його, чи Америка бере участь у війні в В'єтнамі, Роберт Кеннеді відповів: „Ми є учасниками боротьби". Він признав, що різниця між словами „війна" і „боротьба" тільки правничого характеру, але „можливо, що у практиці це є те саме: це боротьба, дуже зближена до війни". Комуністичний Китай причепився до тих слів президентового брата і оскаржив Америку у тому, що вона веде „невиповіджену, імперіялістичну" війну „проти в'єтнамського народу". Москва, щоб не дати себе переліцитувати Пейпінгові, негайно підхопила це оскарження і повторила його окремою власною заявою. Комуністи правильно розраховують, що їхня пропаганда завжди знайде якесь слухняне ліберальне вухо. Так, ось, наприклад, в „Листах до Редакції" „Ню Йорк Таймсу" з 5-го ц. м. читали ми довгі критичні міркування одного професора, який вимагає провести в Конгресі всебічне розслідування в'єтнамської політики З'єдинених Держав. Головним арґументом цього ультра-ліберального професора, який в усій своїй статті ні разу не згадує про справжню комуністичну агресію у Південному В'єтнамі і про загрозу комунізму в цілій Південній Азії, є те, що Президент не має права вести війну без згоди Конгресу.

З формального боку від часу Женевської конференції 1954 року В'єтнам — одна з трьох країн колишнього французького Індо - Китаю — в обох своїх частинах, північній комуністичній і південній вільній, повинен бути нейтральним, з різними, точно визначеними межами свого збройння та закордонної військової асисти. Очевидно, що північно - в'єтнамські комуністи, з активною допомогою комуністичного Китаю, відразу почали ламати той Женевський договір, організуючи в Південному В'єтнамі „визвольний рух" за рецептами Москви й Пейпінгу. Таким чином породжено комуністичний рух „В'єт Конгу" з власною повстансько-партизанською армією. Терористичні дії в Південному В'єтнамі дійшли минулого року до того, що кожного місяця гинуло там по селах і розкинених оселях пересічно 1 000 осіб, здебільша мирного цивільного населення. Державна адміністрація мала там владу тільки за дня, вночі панували комуністи. Коли цей стан дійшов до того, що прозахідньому режимові президента Нґо Дінг Дієма безпосередньо загрожував упадок, а з цим виринула загроза для цілого півдня Азії, ЗДА посилили свою допомогу. Президент вислав туди ґенерала Максвелла Тейлора для фахового ствердження тамошньої військової та політичної ситуації, і тепер здійснюються його деталізовані поради.

У Південному В'єтнамі є кругло 3 000 американських вояків, інструкторів і летунів, що вишколюють в'єтнамців для партизанської війни і переводять розвідчі та допоміжні лети. Число американських військовиків збільшується пропорційно до поширення бойових дій. Американці підкреслюють, що це не американська, а в'єтнамська війна і у Південному В'єтнамі нема американських бойових відділів. А втім, всі американські вояки, моряки і летуни не розстаються там із зброєю вдень і вночі і мають наказ, в разі нападу на них — стріляти. Багато американців у Південному В'єтнамі вже згинуло і щоденно гине, головно у зістрелюваних партизанами гелікоптерах, що скидають парашутистів у джунґлях, та у ворожих засідках. Війна прикра, трудна і затяжна. Але Роберт Кеннеді мав рацію, коли твердив, що американський нарід розуміє державну рацію, яка наказує Америці брати участь у тій війні. Тепер ЗДА не сміють завернути звідтіль, щоб не „втратити обличчя" в усій Азії й Африці. В обороні своєї доброї слави і в обороні доброї справи треба перемогти комуністів в Півд. В'єтнамі.

Совєтський мур ганьби в Ню Йорку

Уся понадсорокарічна історія Совєтського Союзу й інших країн „народних демократій" доводить, що експеримент з будівництвом комуністичного ладу може відбуватися тільки в якнайбільш суворій ізоляції від зовнішнього світу, у повному відокремленні від усіх впливів — ідей, традицій, способу життя в інших, некомуністичних країнах. Щоб приховати свій експеримент, здійснюваний з допомогою терору, репресій і насильної перевиховн суспільства, від стороннього світу, большевики замкнули посиленими з'єднаннями прикордонників і надграничними укріпленнями, бункрами та засіками територію Совєтського Союзу і території окупованих ними країн, створюючи навколо них новочасний китайський мур — „залізну завісу". Спущена ними завіса, щільніша за в'язничні стіни та огорожі, стала символом, найсуттєвішою прикметою і для самого большевизму і для стосованих комуністами методів у їх намаганні здійснити утопійні фантасмагорії Маркса і Леніна.

Як глибоко закоренився у комуністичну психіку цей гін до ізоляції себе і своїх жертв від будь-яких сторонніх впливів показує започаткована в серпні 1961-го року Хрущовим і його східньонімецькими сатрапами т. зв. Берлінська криза. Не маючи можливости заховати від очей поневолених ними людей свободи й . добробуту західньоберлінського населення, не будучи в спромозі припинити допливу до них вільних ідей і настроїв, комуністи відокремили східних німців справжнім цементовим муром, що його згодом скріпили ще засіками з колючого дроту, розбудувавши в непрохідну оборонну лінію. Водночас із цим посилено цей мур рядом заборон для східніх німців відвідувати їхніх рідних і знайомих в Західньому Берліні, працювати на його території, купувати в західньоберлінських крамницях чи й навіть відвідувати могили своїх батьків і дідів на кладовищах Західнього Берліну. Повторено знову те, що робили вже гітлерівські тоталітаристи, організуючи, з одного боку, ганебної пам'яті ґетта для жидів, а з другого — ексклюзивні дільниці для „юберменшівської" знаті. Недарма ж берлінці й опінія світу назвали цей мур — „муром ганьби".

Що такого роду мури, залізні завіси і інші подібні споруди є невід'ємною частиною комуністичної системи, доказує також і здійснений офіційними представниками Совєтського Союзу почин на території . . . Ню Йорку, — почин, який викликав обурення і кпини нюйоркського населення й американської преси. Справа в тому, що совєтська делегація з Об'єднаних Націях, закупивши для приміщення своїх бюр і мешкань свого персоналу новий кільканадцятиповерховий будинок на 136-ій Іст Стріт у Ню Йорку, наказала негайно, ще перед своїм переїздом до цього будинку, відокремити його від сусідніх модерних будівель 16-стоповим муром із цементових бльоків. Почали будувати мур побіля своєї резиденції большевики для того, щоб, борони Боже, хтось із приватних мешканців чи працівників бюр, приміщених у сусідніх будівлях, не заглянув в комуністичне кодло і не побачив, як живуть, чим займаються і з ким зустрічаються совєтські шпигуни й агенти, акредитовані совєтським урядом і московськими шпигунськими централями до Об'єднаних Націй в Ню Йорку. Користуючись правом екстериторіяльности і дипломатичної незайманости, совєтські „дипломати" водночас із цим замурували своїм сусідам - американцям будь-який вигляд на вільний простір між будівлями, залишений для повітря і сонячних променів, — украли їм небо і сонце.

Треба сподіватися, що цей символ совєтського тоталітаризму в самому серці Ню Йорку відкриє деяким американцям ширше очі на справжню антилюдяну й антинародну природу комунізму. Кількість цікавих побачити цей „дипломатичний" курйоз росте з кожною годиною.

СВІТЛИЙ ПРОМІНЬ СЕРЕД ТЕМРЯВИ

Париж. — Альжирська проблема переходить свої останні конвульсії. Що останні, в це усі вірять і на це вказує елементарна логіка. Але в сучасній стадії Альжир перебуває в стані божевілля, що відбивається і в метрополії.

Репортажі наочних свідків того, що діється на вулицях Альжиру, Орану й інших міст — просто неймовірні. І люди, що всякі „види видали", не можуть вийти з дива. Бо це нагадує ті часи, коли гітлерівці холодно й систематично стріляли людей на вулицях, не питаючи навіть, як жертва називається.

Ось кілька днів тому мусульманський терорист застрелив в Альжирі якогось шофера. Його зловили. Але ніхто не чекав на суд: зібралася юрба і сама помстилася на убивцеві. Хлопці з револьверами починають полювати на мусульман, і протягом години падає двадцять трупів. Комусь приходить ідея пошукати більше мусульман в інших кварталах. Хлопці сідають на мотоцикли і з льоту стріляють зустрічних арабів. Моторизоване „родео", в якому ллється людська кров.

Можна б сказати, що це — озвіріла група людей, що це роблять якісь ґанґстери, може ті, що їм підпілля вистріляло родини. Може. Але найгірше в цьому всьому те, що трупи, які валяються по вулицях, не справляють ніякого враження. В кафе сидять преспокійно люди і п'ють свій „аперітив", перед брамами будинків гріються на сонечку емерити, діти бавляться на хідниках, обходячи трупи, як каміння . . .

Є у Франції звичай: коли поліція забирає трупа, то при тому віддає почесть померлому. В Альжирі юрба, яка з байдужістю приглядається до сцени, свище й кричить на поліцистів, коли вони виконують цей свій обов'язок. Чи можна собі уявити гірший вияв расової ненависти?

Постає питання: як можуть співжити так розпечені дві етнічні групи? Але південні раси швидко спалахують і ще швидше погасають. Найбільші песимісти вважають, що з Альжиру, коли він осягне самостійність, не вийде й половини европейців. Більшість залишиться, і всі вірять, що співжиття буде можливе.

Постає й друге питання: коли ОАС вирішила провокувати криваві сутички, то чи вдасться впоратися з розбурханими пристрастями? Тут також треба відповісти: так! Европейці Альжиру в розпачі. Вони таки вважають, що їх уряд „підвів", залишив напризволяще. Хоч це й не правда, але в ОАС всі европейці Альжиру бачили досі свою останню надію, останню дошку рятунку. Коли ця дошка ламається, доведеться шукати інших шляхів виходу. Хто вийде, а хто намагатиметься знайти спосіб життя в новій ситуації.

У метрополії ця справа виглядає куди простіше. Коли постає можливість миру — повороту синів додому, будови нового життя, позбувшися витрат на зайву війну, населення буде за мир, а тим самим проти терору, вибухів і насильства. А коли населення співпрацює з поліцією, то нема такої організації, яка могла б боротися одночасно проти поліції і проти населення.

Розуміється, дуже багато залежить від того, чи уряд поставить нову мету для армії, для нас, а в першу чергу для молоді. Та про це ген. де Ґоль вже давно подумав. Ще минулого року ставив він перед армією велике завдання: оборона проти небезпеки зі Сходу. Тепер зроблено в тому напрямку справді великий крок, гідний французьких традицій свободи.

У Парижі засновано Лігу Самовизначення Народів, що її очолив визначний політик і знавець проблем Сходу Европи, а одночасно голова комісії закордонних справ у парляменті — Моріс Шуман. Проголошення про заснування цієї Ліґи пристосовано до подій, але підготовча робота велася вже давно. Моріс Шуман бере активну участь у діяльності антикомуністичних організацій і він виразно висуває концепцію, що найслабше місце СССР — національне питання. Успішно побороти московський імперіялізм можна — на його думку — тільки проголосивши хартію свободи поневолених Москвою народів.

В підготовчому періоді проведено далекойдучі консультації і в рамах Ліґи працюватимуть, або співпрацюють з нею, парляментарні групи всіх демократичних держав, починаючи від ЗДА й кінчаючи на малих і молодих державах Африки й Азії. Ліґа виразно ставить своїм завданням добиватися самовизначення народів у всіх частинах світу, а зокрема народів Східньої і Середньої Европи.

Вістка про заснування згаданої Ліґи — ясний промінчик у темряві божевілля, що потрясає Францією, не кажучи про Альжир. Поминаючи вище написане, треба згадати, що не легко було прем'єрові дати писаний наказ армії: „Знищити всіми засобами терористичні банди ОАС". Нелегко було урядові вирішити, що члени боївок ОАС, відповідальні за атентати, мають трактуватися як кримінальні злочинці. Але це зроблено. Бо це мусіло бути зроблене, щоб Франція не втратила своєї чести.

Альжир був прив'язаним до ноги каменем у боротьбі проти большевизму. Як можна домагатися поділу совєтської імперії, коли не зліквідовано колоніяльної проблеми у себе? Тепер гасло деколонізації здійснене до кінця, і Франція може зайняти належне їй місце в боротьбі проти московської тиранії.

Хоч і закидають де Ґолеві вкорочення демократичних свобід, Франція залишилась вірна своїй демократичності. Нікому рота не закрито, і ліва преса вже розпочинає барабанний вогонь проти антикомуністичних тенденцій уряду. Перед ведуть комуністи. Але правильно каже народня приказка: „не так ті вороги, як добрії люди". Коли комуністи кричать, що антисовєтська пропаґанда не має сенсу, то це нікого не дивує. Але про це вже піднімає крик і т. зв. найдемократичніша преса.

Ось газета Мендес - Франса пише, що не може бути більшої глупоти, як кричати про комуністичну небезпеку. А про московський імперіялізм взагалі не може бути мови. Цей крик багато чого може стримати, але не заверне колеса історії. Франції судилося ще зіграти належну їй ролю. І не лише в европейських вимірах, а й в світових.

Немає сумніву, що створення Ліґи Самовизначення Народів — справді велика подія. І не лише для Франції, яка зриває зі своїми традиціями неоправданих симпатій до Росії, але й для всього світу. А зокрема для світової проблеми визволення поневолених Москвою народів.

О. Д-вич

ДОВІРОЧНИЙ ДОКУМЕНТ ОПУБЛІКОВАНО

Західня Німеччина. — Німецька преса принесла меморандум восьми визначних вчених, що був доручений членам уряду Західньої Німеччини і провідникам політичних партій для внутрішнього обговорення. Меморандум передано ще в листопаді 1961-го року, і автори не мали тоді на думці його друкувати в пресі. Але окремі частини цього документу якимсь способом дісталися до газет, і тому автори вирішили видрукувати меморандум в цілості, щоб уникнути непорозуміння.

Більша частина меморандуму стосується закордонної політики. Між авторами знаходиться імена знавців атомової енергії (проф. Гайзенберґ, проф. Вайцзекер), які, уявляючи можливості дальшого розвитку фізики й хемії, розуміють небезпеку не тільки для Німеччини, а й для всього людства на землі від збройного конфлікту великодержав.

Автори цього документу вимагають від уряду й парляменту, від політичних партій казати народові правду про положення Німеччини в світі. Вони закликають німецьких політиків оцінити ситуацію тверезо і сказати народові, що є можливе, а що неможливе в зовнішній політиці Німеччини. Вони вважають, що західні великодержави в разі потреби боронитимуть права людности Західнього Берліну, як і свої права в цьому місті. Але вони твердять, що домагання прилучити до Західньої Німеччини совєтську зону Німеччини — нереальне. За зовсім неможливе вважають автори меморандуму відновлення німецьких кордонів з 1939-го року. В меморандумі сказано, що супроти Німеччини ще й досі поширене приховане недовір'я також західних великодержав, які перебувають з нею в одному союзі — НАТО. Ці держави не бажають відновлення великої Німеччини, бо політика Гітлера показала, яка небезпека з такої держави виростає. Щоб ослабити це недовір'я в світі, автори меморандуму радять політичним провідникам Німеччини визнати східню границю з Польщею по лінії Одри - Нісси. Таке визнання було б шляхом до примирення з Польщею, і поляки не мусіли б так тісно стояти при Москві, як досі, бо Москва обстоює лінію Одри - Нісси.

Меморандум був читаний різними членами парляменту і знайшов схвалення в різних колах. Але ні уряд, ні поодинокі партії не відважуються признатися до думок, висловлених у меморандумі. Тут діє не тільки небажання визнати за правильні непопулярні думки, але також мотив інший: коли дійде до розмов з Москвою і Варшавою, то не зможе Бонн напередодні розкривати свої карти перед очима противників.

Треба шанувати мужність і почуття відповідальности авторів цитованого документу. В критиці теперішньої німецької політики вони зазначають:

„Ми надто часто будували фіктивні позиції, задовольнялися тактичними успіхами і закривали поважність нашого положення на окраїні західнього світу".

П. А.

У Катанзі несподівано відновились бої

Елізабетвіль. — Президент конґолійської провінції Катанга Мойсе Чомбе оскаржив Об'єднані Нації, що їхнє військо без причини і без попередження почало бомбардувати містечко Камінавіль, за 20 миль від летовища Каміна. Він твердить, що 1.200 вояків війська ОН помаршувало туди, щоб захопити те місто, але признає, що з летовища Каміни, що його бережуть шведи, етіопці й індійці, не вислано ніяких літаків проти катанґійців. Бої буцім - то розпалились також біля Любуді, на залізничному шляху між Елізабетвілем і Каміною. Місія Об'єднаних Націй признає, що прийшло до стрілянини, але твердить, що це не був ніякий наїзд ані бомбардування міста, й що військо ОН відстрілювалось, заатаковане катанґійськими жандармами. Мойсе Чомбе вбачає в тій військовій акції провокацію з ціллю сторпедування задуманої зустрічі між ним, Мойсе Чомбе і конґолійським прем'єром Сирілем Адулею, задля зліквідування сепаратистичного руху Катанґи. Мойсе Чомбе закидає Адулі подвійну гру, ніби він з одного боку пропонує мирне порозуміння та водночас пробує військом захопити ключеві позиції в провінції Катанзі. Катанґійський президент, місія ОН в Конґо і конґолійський уряд проголосили в цій справі взаємно суперечні комунікати, з взаємними оскарженнями і спростуваннями.

Михайло Островерха

КЛАПТИК НЕБА НА МОГИЛУ ДРУГА ФЕДОРА ДУДКА

7. V. 1885 — †1. III. 1962

. . . Буває, що якийсь уламок із нашого життя, під поштовхом радісної чи сумної події, виринає перед очима нашої душі такий свіжий і близький, такий теплий та сердечний, і — немов учора він скойся.

Ось вам.

Рік 1920-ий.

Сите літо — на небі й на землі! Сите ланами збіжжя й нашою боротьбою за волю України.

Коростятин — мала, серед піль, залізнича станція, недалеко Дністра, на лінії Бучач — Станиславів.

Стоять поїзди, вантажні з особовими мішані. В них гомонять люди — старшини, вояки, міністри, урядовці.

А он, на лавчині, біля вікна, сидить старший, у цивільному, сірого кольору убранні — пан. Сива й буйна чуприна осяює його смагляве, здорове обличчя, у якому радіють сині очі. Біля нього — його дружина. Обидвоє — присадкуваті. Він голубить свою доню, русявку, що в нього на колінах — пригорнулась до батечка. Це — Володимир Самійленко.

Ондечки, на сліпому шляху, серед рейок, розкладає вогнище, — щоб молока спарити, воду на чай зварити, — молодий, стрункий, у силі віку, середнього росту мужчина; у нього худорляве обличчя й у ньому живі, бурі очі, що цікаво споглядають із-поза цвікерів. Біля нього дружина й троє діточок; вони, діти, ще маленькі й увихаються, сміючись і щебечучи, хмизу призбирують.

На це надійшов мій друг Йосип Обертинський із Вінниці. Зауваживши в мене зацікавлення цією сім'єю, то й познайомив мене з цим молодим, милим мужчиною:

— Це Федір Степанович Дудко! . .

І відчув я у душі, що ми стали приятелями.

Недалеко ж, таки за гіркою, на сході, били наші гармати, стукотіли кулемети, неслись свисти кінноти чорношличників Петра Дяченка, що, йдучи в атаку, свистали на все

* * *

Зовсім зблизилися ми вже у Львові. У його захисному й милому помешканні, — там на роздоріжжі: Куркова, Ґенінґа, Піскова! — що його вікна, як і серце Федора, на схід гляділи, на зелений Кайзервальд, на Чортівську Скалу, на Винники, — сходились і Юрій Магалевський, і Ол. Доценко, і Петренко. Інколи й обговорювали ми тут наші твори, перечитавши їх.

А як іще прийшов Дмитро Котко, то й пісня лунала тут, як степ, як шум Десни, за якою Федір тужив. Але не любив він серця у тузі нікому показувати. Коротке: „Та-а-ак, так" — замикало серце.

* * *

Ще найспокійніше, найсоняшніше йшли наші розмови, жарти, співи в наших Карпатах, у віллі письменників та журналістів, ім. Ів. Франка, в Камені Довбуша.

А вже над Прутом, — що шумів, рабськи вивертався частими й прозорими хвилями, за якими небо й сонце пропадало, — то бували справжні, хоч і без Плятона, симпозіони! Тут, у сонці та в легких леготах вітерця, у пошумах смерік і у веселому дзенькоті коваликів, — велись ясні, достойні розмови, бесіди — про літературу, мистецтво, музику й про мову, про ту нашу чудову мову. Усміхненим і переконливим тоном говорив Василь Сімович, борідку гладячи: поетично - вишукано входила в розмову Катря Гриневичева; спокійно вставляв свої завваги Степан Левинський; зрівноважено - захоплено причинявся Федір Дудко; ущипливо - дотепно доповнював розкішну чару аркадійського настрою Нестор Нижанківський.

Інші — слухали!

І —таки треба сказати щиро: як був тут Василь Сімович із своїм глибоким знанням нашої мови — вчились! . . .

Але, бувало, як той гуцулик, там на стрімкій скелі села Багрівця, заграв на сопілці, як затужила ота сопілка шумом Прута — то Федір Дудко похиляв свою голову, поринав у думи й на прудкі хвилі Пруту складав свої смутку:

— Знаєш, Михайле, а все таки-. . . хотілося б іще . . . хоч оком поглянути .-. . Там моя рідна Сосниця, де я родився. Десна, над якою й на якій я моє дитинство провів . . . Там і Конотоп, і . . . словом: Чернігівщина!

І, як завсіди, змовкав: краще хай серце ниє, а уста хай мовчать.

Хіба . . .

— „Та забіліли сніги . . ."

. . . .

— „Та заболіло тіло . . ."

Тихо-нишком, ми вдвійку ткали цю стару, степову, козацьку пісню-думу, якої й неспокійний Прут не розумів.

* * *

А над нами сяло Боже сонце! . . .

Бронкс, 1-го березня 1962 р.

Д-р Никола Андрусяк

ПРО НАЗВИ: „УКРАЇНА", „РУСЬ", І „РОСІЯ"

(1)

У статті „Походження назви й слова „Україна" („Свобода" з 5-12 серпня 1961 р., чч. 147-152) п. Олександер Ю. Рудницький дає свої вияснення походження назви „України". Вияснення цієї назви подавали вже словники української мови Фортуната М. Пискунова й Б. Грінченка, історичні матеріяли, що виказують первісне значення „України", як країни, наводили В. Січинський, Сергій Шелухин і автор цих рядків, семантично вияснювали слово „україна" мовознавці Роман Смаль-Стоцький і Пантелеймон Ковалів. Стаття п. Олександра Ю. Рудницького цитатами з публікації проф. Ярослава Б. Рудницького „Слово й назва „Україна" (Вінніпеґ, 1951), оборонця первісного „межівного" значення „України", ставить під сумнів вияснення Шелухиним і автором цих рядків згадки про „Україну" в Київському літописі під датою 1187 р.

Проф. Шелухин цілком правильно оцінив, що „Україна" в Київському літописі не означала тільки Переяславщини, як це приймають Ярослав Б. й Олександер Ю. Рудницькі, тому що в цій літописній згадці окремо говориться про плач переяславців, а окремо про жаль України по переяславському князеві Володимирові Глібовичеві. Смерть цього князя від ран в обороні своєї землі проти половців наповнила жалем і тривогою ті князівства, до яких могли вдертися половці: сіверське, князі якого саме зазнали поразки в поході на половців і цим заохотили їх до походу на Україну, київсько - чернігівське, волинське й галицьке, що межували із степом. Отже, смерть Володимира Глібовича мала не тільки льокальне значення, доказом чого є саме спочутливі згадки про нього київського літописця й автора „Слова о полку Ігореві", які не були переяславцями.

Київський літописець не міг уживати назви „Руська земля" так, як ужив її автор „Слова о полку Ігореві": „О, Руська земле, ти вже за горою", тому що в Київському літописі „Руською землею" називалася тільки територія Київського князівства, а в „Слові о полку Ігореві" вся Русь, отже й Переяславщина й Сіверщина, що притикали до степу в області Дінця, куди йшли сіверські князі на половців. Тим то київський літописець ужив назви „Україна", так, як ми вживаємо сьогодні замість назви „Україна" таких означень: „(наш) рідний край", „(наша) країна", „(наша) батьківщина", „(наша) держава". Під 1179 р. є в Київському літописі згадка про „Галицьку Україну", тобто про територію Галицького князівства, галицької держави, галицької країни.

Автор цих рядків спростував у „Логосі" (Йорктон, Саск., Канада, жовтень-грудень 1951, т. II, кн. 4, с. 291-4) історичну замітку, подану в „Енциклопедії Українознавства" (Мюнхен - Ню Йорк 1949, с. 123), мовбито „переяславці боронили свою незалежність і від сусідніх князів — київських і чернігівських, і тому з більшою охотою приймали суздальських". Проте, автори Ярослав й Олександер Рудницькі наводять це помилкове твердження, щоб довести „сепаратизм" Переяславщини від інших українських земель (пор. Я. Рудницький: „Слово й назва „Україна", с. 15; О. Рудницький, „Свобода", ч. 151).

Тим то я ще раз мушу вияснити, що при поділі руської держави Ярославом Мудрим його син Всеволод І дістав Переяславське князівство з додатком на північному сході Ростова з волостями фінських племен. Любецький „снем" у 1097 р. закріпив цей наділ за його сином Володимиром Мономахом, що згодом як великий київський князь у 1113-25 рр. придбав для свого роду Волинь, на якій згодом княжили нащадки його найстаршого сина великого київського князя Мстислава І (1125-32), син якого Із'яслав II не допустив свого дядька Юрія І Довгорукого княжити в Києві, хоч залишив йому Переяславщину. Та в боротьбі з братаничем Юрій не сперався на Переяславщині, що внаслідок половецьких нападів опустіла, тільки на своїх північно - східніх волостях, де він обрав собі за столицю Суздаль.

Отже не з Суздаля до Переяслава, а навпаки — з Переяслава до Суздаля перейшли князі. В Суздальщині був заснований також Переяслав, який називано „Заліським", а старий Переяслав на Україні називано „Руським". Спершу ростовці, мешканці первісного центру Суздальщини, обурювались, що князі роздавали посадництва „отрокам руським", тобто пришельцям з української Переяславщини, але згодом почали називати себе „русскими" людьми. Проте, русини ніколи не вважали суздальських, згодом московських „русских" за русинів, і звали їх суздальцями, згодом москалями. Москалі ж, коли в XVI ст. зустрілися з українськими козаками, називали їх „литовськими людьми", „черкесами" або „королевськими людьми з Черкас". Проте, русини спостерегли, що мають трудноші при означуванні себе „руським народом", тому що й москалі називають себе „русскими".

Тим то, коли з кінцем XVI ст. львівське Ставропігійське братство заснувало школу, в якій вчили церковно - слов'янської й грецької мов, прийшло на думку декому з русинів прийняти на означення Руси грецьку назву „Росія", від якої утворено прикметники „роський" і „російський". В надрукованій у львівській Ставропігійській друкарні граматиці грецько - слов'янської мови „Адельфотес" був заклик: „Мужайся, многоплемінний роський народе". Цитуючи ці слова у виданій Львівським Державним Університетом ім. Ів. Франка „Історії Львова" (с. 31), М. П. Ковальський пише, що це є „заклик до боротьби за воз'єднання з Росією", хоч Московщина ще тоді (1591 р.) себе Росією не називала. Гетьман Петро Конашевич - Сагайдачний, що в часі „московської смути" разом з поляками виправлявся на Москву, записуючи певну суму на Ставропігійську братську школу, зазначував: „для навчання діток наших російських".

БЕРЕЗЕНЬ — МІСЯЦЬ ШЕВЧЕНКА! НАШИМИ ЩЕДРИМИ ПОЖЕРТВАМИ ЗБУДУЙМО У ВАШИНГТОНІ ПАМ'ЯТНИК ДОСТОЙНИЙ ВЕЛИКОГО КОБЗАРЯ, УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ ТА СТОЛИЦІ АМЕРИКИ!

ТРЕНТОН ВІДЗНАЧИВ 70-ЛІТТЯ МИТРОПОЛИТА-СТРАДНИКА

В неділю, 18-го лютого відзначено 70-ліття Митрополита - Страдника Кир Йосифа Сліпого в Трентоні, Н. Дж. Торжественну Літургію в намірені Митрополита - Ювілята відслужили в новозбудованій церкві св. Свщм. Йосафата Всеч. о. Іван Бала, ЧНІ з Нюарку, о. радник Теодосій Атаманюк — парох та о. Йосип Атаманюк — сотрудник церкви св. Свщм. Йосафата. Глибокопатріотичну проповідь виголосив о. місіонар І. Бала. До св. Причастя приступило 50 вірних, головно пластова й сумівська молодь, що взяла участь в Богослуженні в своїх одностроях та з прапорами.

Після Богослуження відбулися святочні сходини в церковній залі, на яких д-р Теодосій Крупа виголосив доповідь про життя й заслуги Митрополита. Доповідач опрацював свою доповідь на основі відомих фактів із многострадального й трудолюбивого життя Митрополита, переплітаючи її доцільно добраними цитатами із Св. Письма і творів українських поетів. На сходинах було понад 100 вірних, членів парохії св. Йосафата та запрошених ними гостей. Святочні сходини відкрив та закрив закликом до молитов в намірені Великого Митрополита, всього українського народу та нашої Многострадальної Церкви парох о. Т. Атаманюк. Піснею - молитвою до Всевишнього закінчено церковні торжества і святочні сходини.

З нагоди цього відзначення в двох місцевих американських часописах появилися короткі нотатки, а в місцевому польсько - американському радіомовленні була коротка згадка про Митрополита - Ісповідника, про нашу Церкву та про ці святкування.

юко

УВАГА! УВАГА!

ДЖЕРЗІ СИТІ й ОКОЛИЦІ!

В неділю, 11-го березня 1962 р.
в год. 4:00 по полудні
у великій залі УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ
96 Fleet Street — Jersey City, N. J.

Школа Українознавства
під протекторатом Відділу УКК
— влаштовує —
СВЯТОЧНУ АКАДЕМІЮ
в честь
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Щиро запрошується все Українське Громадянство Джерзі Сіті та Околиць прибути на це Свято і спільно пом'янути „незлим, тихим словом" найбільшого Сина України.

Панахида за спокій душі Т. Шевченка буде відправлена в укр. православній церкві св. Володимира в Джерзі Сіти (312 Communipaw Ave.) в цю ж неділю о год. 11:30 рано.

Програмки Академії будуть роздані під українськими церквами та при вступі на залю.

Т-ВО „РІДНА ШКОЛА" в ДЖЕРЗІ СИТІ

Увага! Клівленд, Парма, Увага! Лорейн, Акрон, Янґставн, Кент!

УКРАЇНСЬКИЙ ХОР ім. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
в КЛІВЛЕНДІ, Огайо,
при співучасті
„ПАРМА ФІЛГАРМОНІК ОРКЕСТРА"
— влаштовує —

в неділю, дня 11-го березня 1962 р.
точно в 5:00 год. по полудні
в авдиторії „ПАРМА СЕНЮР ГАЙ-СКУЛ",
при 6285 Вест 54-ій вул. в Пармі

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ КОНЦЕРТ
для вшанування пам'яті
СВОГО ПАТРОНА.

В ПРОГРАМІ: твори Лисенка, Стеценка, Вербицького, Людкевича, Барнича та Ніщинського

„ВЕЧЕРНИЦІ"
музична картина з драми Шевченка
„НАЗАР СТОДОЛЯ"

Святочне слово: д-ра Тараса АНТОНОВИЧА.

СОЛЬОСПІВИ — ДУЕТИ — ТЕРЦЕТ — БАЛЕТ
Мистецький керівник і диригент: Ярослав БАРНИЧ
Фортепіян. супровід: Ірина ЗАЯЧКІВСЬКА-ГАВРИЛЮК
Балетмайстер: Леонід ДМИТРЕВИЧ.

Квитки вступу можна це набути в крамницях: „Дністер", Мельника в Пармі та Кредитовій Спілці „Самопоміч", а в дні Концерту при касі, від год. 3:00 по пол.

До численної участи в Концерті запрошує все Українське Громадянство

УПРАВА ХОРУ

Увага! ГАРТФОРД і ОКОЛИЦЯ! Увага!

Заходом Відділу
УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ
в ГАРТФОРДІ, Конн.
відбудеться —

в неділю, 11-го березня 1962 р.
в год. 4:00 по полудні
в залі BURNS SCHOOL — Russ & Putnam Str.

АКАДЕМІЯ
в честь
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

В ПРОГРАМІ:
Виступ Українського Нац. Хору і шкільного дитячого хору, інсценізація і деклямації.
Доповідь виголосить проф. д-р Сергій КРАШЕНИННИКОВ.

В СУБОТУ, 10-го БЕРЕЗНЯ 1962 р.
в залі Укр. Гор. Клюбу — в год. 8:00 вечором
д-р С. КРАШЕНІНІКОВ виголосить реферат: „Київ за часів Т. Шевченка", який буде ілюстрований оригінальними світлинами при помочі прожектора.

ВСТУП ЗА ДОБРОВІЛЬНИМИ ДАТКАМИ.

УПРАВА ВІДДІЛУ УКК

Увага! НЮ ЙОРК, Н. Й.! Увага!

Заходом Братства і Сестрицтва при
УКРАЇНСЬКІЙ ПРАВОСЛАВНІЙ КАТЕДРІ
СВ. ВОЛОДИМИРА,
160 Захід 82-га вул. — в Ню Йорку,

в суботу, 10-го березня 1962 р.
влаштовується
ТЕАТРАЛЬНА ВИСТАВА
і
ЗАПУСТНИЙ БАЛЬ
в парафіяльній залі.
— ГРАТИМЕ ПЕРШОРЯДНА ОРКЕСТРА —
ПОЧАТОК — в 6:00 год. вечора.
ВСТУП: $1.00

Щиро запрошує всіх — ПАРАФІЯЛЬНИЙ УРЯД

Концерт учнів Олега Музиченка

Дня 17-го лютого ц. р. в залі при Катедрі св. Володимира при 160 В. 82 вул. відбувся концерт талановитих піяністок, студенток проф. Олега Музиченка, який є тепер вчителем Українського Музичного Інституту. О. Музиченко студіював в Українськім Музичнім Інституті ім. Лисенка у Києві, а потім у Московській Консерваторії в професорів Ф. Блюменфельда та С. Файнберга.

Програма концерту складалася з творів Баха - Бузоні, Моцарта, Ліста та Чайковського.

Як наддатки молоді піяністки, що є також студентками Українського Музичного Інституту, виконали твори Ніжанківського, Косенка, Шумана та інш.

Справжні піяністичні дані виказала Ірена Кондра у зрідка виконуванім, але чудовім Концерті ч. 2 Ґ-дур, Чайковського: гарне, глибоке відчуття клявіятури та подивугідну техніку „оперртих" пальців. Ждана Кравців заблестіла у виконанні Першого Концерту Ліста. Рені Барбоза з великим смаком і виїнятковою музичністю відіграла д-мольний Концерт Моцарта.

Через прикре непорозуміння автор цих рядків не міг почути першу точку — Чаконну Баха в надзвичайно трудній транскрипції Бузоні, виконувану Христиною Осадца, але знає, що її гра вповні відповідала загальному враженню про високу якість школи проф. Музиченка, якість, що її відзеркалював квітник молодих артисток. Особливо треба підкреслити незвичайний для студентів технічний рівень та вироблене відчуття чистої педалізації.

Треба побажати видатному педагогові та його талановитим учням дальшого успішного розвитку їх піяністичного напрямку, у якім техніка є надійним помічником музики у здійснюванні глибоких завдань інтерпретації.

О. Штембер

Український Літературно Мистецький Клюб

З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що заходом Клюбу і нюйоркської Філії Карпатського Союзу відбудеться дня 9 березня ц. р. Літературний вечір Закарпаття, присвячений поезії Зореслава й інших закарпатських поетів. Участь у вечері візьмуть: Михайло Терпак з доповіддю про розвиток народовецької літератури Закарпаття 1830-1920 рр.; о. д-р Себастіян Саболь з доповіддю про українську літературу Закарпаття 1920-1940 рр., і п-ні Т. Кардашинець з рецитаціями поезій Зореслава. На вступі вечора студентка УМІ кляси Калини Чічки Андрієнко п-на Оксана Баран відіграє Ноктюрн Е-моль Шопена. Початок о год. 8-ій веч.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

Увага! КОННЕКТИКЕТ! Увага!

В неділю, 18-го березня 1962 р.
в год. 3:30 по полудні
в ЦЕРКОВНІЙ ЗАЛІ, при 567 George Street, NEW HAVEN, Conn.
— відбудуться —

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ
Окружного Комітету Відділів УНСоюзу
стейту КОННЕКТИКЕТ.

З уваги на те, що це будуть передконвенційні Збори Округи, запрошуємо до обов'язкової участи ПРЕДСТАВНИКІВ УСІХ ВІДДІЛІВ ОКРУГИ та нововибраних конвенційних ДЕЛЕҐАТІВ.

У Зборах візьмуть участь:

— Йосип Лисогір —
гол. предсідник Українського Народного Союзу,
— Ярослав Гук —
гол. радний Українського Народного Союзу.

ЗА УПРАВУ ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ:
Іван ТЕЛЮК, голова — Василь ГІНА, секретар

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього
відійшла від нас у Вічність наша Найдорожча
МАТИ, БАБУНЯ і ПРАБАБУНЯ

бл. п. Олена ЯЦИШИН

В 78-му році життя перестало битись серце, вщерть виповнене любов'ю до нас, ближніх та української пісні, що їх сотнями передала в дальші покоління.

Ми відпровадили нашу Найдорожчу Бабуню в останню дорогу і хочемо подякувати Тим всім, що в перших хвилинах великого болю нас потішали та радою і ділом нам допомагали.

Передусім наша щира вдячність Вп. п. О. Наконечній, о. д-рові М. Любачівському, д-рові Клосові та п. Вонсулям з Дітройту.

Дякуємо Всеч. о. Мис. Д. Ґреськові за відправлення Панахиди та Служби Божої, а о. С. Боднарові за відправлення Похоронів.

Дякуємо за численні китиці квітів і пожертви на Служби Божі й інші цілі від Приятелів, Знайомих та Пласту. Дякуємо Приятелям, Знайомим та Сусідам, які у великій кількості взяли участь в Панахидах і Похороні. Дякуємо Пластовій Станичній Старшині та Пластунству за виказання нам багато серця. Зокрема Команді 17-го Пл. Куреня за участь в Панахидах в одностроях. Ми дякуємо Тим всім, що в листах і телеграмах висловили нам своє співчуття і в той спосіб були піддержкою у нашому горю.

Дякуємо похоронному заведенню п. Головчак за дбайливе переведення Похорону.

КАТРУСЯ, СЛАВКО ШОКАЛЮКИ з дітьми
ОРИСЯ, ІГОР РУДЕНСЬКІ з дітьми і внуком
АНТІН і ЛЮБА ЯЦИШИНИ з дітьми
ЙОСАФАТ ЯЦИШИН

Д-р В. Дебера обраний на голову Українського Лікарського Товариства в Торонті

Торонто. — 18 лютого відбулися Загальні Збори Українського Лікарського Товариства в Торонті, який є одним із більших відділів Українського Лікарського Товариства Північної Америки, нараховує 117 членів, і належать до нього крім лікарів і лікарів-дентистів також українські аптекарі - фармацевти. На зборах присутніх було 40 членів; на предсідника їх обрано д-ра Я. Солтикевича. Про діяльність управи Відділу звітував уступаючий голова д-р М. Остафійчук з Ошави; за головування якого довершено формального об'єднання з Українським Лікарським Т-вом Америки, яке після об'єднання прийняло нову назву „Українське Лікарське Товариство Північної Америки", а якого Головна Управа має осідок в Ню Йорку. Нову управу Відділу в Торонті очолив як голова д-р В. Дебера з Торонта. Головну Управу Українського Лікарського Товариства Північної Америки репрезентував на зборах її заст. голови д-р Б. Олесницький з Нюарку, Н. Дж., який коротко з'ясував завдання та форми діяльности організації українських лікарів на еміґрації та підкреслив потребу активної участи українських лікарів у громадському житті і збільшеної жертвенности для національних установ. На зборах обговорено цілу низку важливих справ. Багато уваги присвячено Четвертому Науковому З'їздові Українських Лікарів Америки й Канади, що в днях 26 і 27 травня ц. р. відбудеться у Дітройті, справам „Лікарського Вісника", що його останнє число (24-те) якраз вийшло в Шікаго за новою редакцією д-ра Т. Лапичака, справам „Лікарського Альманаха", який вкоротці появиться друком, а також справі організування нових відділів УЛТПА на терені Канади.

Історія України в німецькій мові

Мюнхен. (вл) — Ректорат Українського Вільного Університету в Мюнхені плянує видати ще в цьому році Історію України німецькою мовою. Після довгих дискусій вирішено взяти в основу нового видання Історію України Б. Крупницького, що була друкована 1943 року в Ляйпціґу. Тому одначе, що книга має деякі недоліки і не охоплює останніх десятиліть боротьби українського народу за державність, вирішено її дещо доповнити і на редактора видання запросити д-ра Домета Олянчина.

ЗА СПОКІЙ ДУШІ
бл. п.
ТЕОДОРА БЕКЕСЕВИЧА
був. вчителя
і управителя народніх шкіл Тернопільщини
були відправлені
ЗАУПОКІЙНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ З ПАНАХИДОЮ
в НЮАРКУ, Н. Дж.
в СЕРЕДУ, 7-го БЕРЕЗНЯ 1962 р.
в год. 9:00 ранку
в українській католицькій церкві св. І. ХРЕСТИТЕЛЯ,
про що повідомляє Приятелів і Знайомих

ДРУЖИНА, ДІТИ і ВНУКИ

Замість квітів на свіжу могилу
брата
бл. п. д-ра НИКИФОРА ГІРНЯКА
складають — $50.00
на Дар Українському Воєнному Інвалідові
ВОЛОДИМИР і ГАЛИНА ГІРНЯК
ЙОСИП і ОЛІМПІЯ ГІРНЯК

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. д-ра НИКИФОРА ГІРНЯКА
кол. Отамана УСС
— 25.00 долярів —
на Дар Українському Воєнному Інвалідові
складає
ІВАН ПОРИТКО, Філядельфія, Па.

Замість квітів на свіжу могилу
Незабутнього Друга
св. п. д-ра НИКИФОРА ГІРНЯКА
складаємо — $20.00
на Дар Українському Воєнному Інвалідові.
Д-р САВА й АННА НИКИФОРЯКИ
СТЕФА КРУШЕЛЬНИЦЬКА

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. д-ра НИКИФОРА ГІРНЯКА
кол. Отамана УСС
— 10.00 долярів —
на Дар Українському Воєнному Інвалідові
складає
ПЕТРО ПОСТОЛЮК, Джерзі Сіті, Н. Дж.

Замість квітів на могилу
бл. пам. ФЕДОРА ДУДКА
$15.00 — на пам'ятник Т. Шевченкові
зложив
МИХАЙЛО ЛЕВЕНСОН з Філядельфії

ПОДЯКА

Після невіджалуваної втрати
нашої Незабутньої і Найдорожчої
ДОНЕЧКИ і СЕСТРИЧКИ

бл. п. Надії БОДНАР

що з Волі Всевишнього
передчасно відійшла у Вічність в дні 6-го січня 1962 року,

Складаємо найщирішу подяку нашому парохові о. Квартучі, о. Міщінському, о. Кекішові, о. А. Кучмі і о. Р. Боднарові за відправлення Панахид, Служби Божої та участь в Похороні.

Складаємо також найщирішу подяку Її Товаришам і Товаришкам, які відпровадили Її на місце вічного спочинку.

Складаємо найсердечнішу подяку нашим Найближчим, Рідним, Приятелям, Знайомим і Незнайомим за висказані нам співчуття і признання в нашому горю та за участь в Панахидах і Похороні.

Щиро дякуємо за замовлені численні Служби Божі, зложені вінці і письма з висловами співчуття в нашому смутку, які додали нам віри і сили в днях тяжкого горя.

За це все сердечно дякуємо.

ВАСИЛЬ і НАДІЯ — родичі
ТЕОДОР — брат

Річні Збори „Запорозької Січі", 388-го Відділу УНС в Честері, Па.

Збори 388 Відділу УНСоюзу відбулися 4. лютого 1962 в приміщенні Українського Американського Народного Дому. — Збори відкрив предсідник Відділу митр. прот. о. Омелян Мицик молитвою та попросив присутніх пошанувати померлих членів через повстання з місць.

Предсідник прочитав програму нарад, яку прийнято. Секретар Відділу пані Евфімія Воловняк прочитала протокол, який прийнято. Урядники заподали свої звіти і їм уділено абсолюторіюм з признанням за їхню працю.

Спеціяльну подяку зложено секретарці за її виконання

На рік 1962 обрано: митр. прот. о. Омелян Мицик — предсідник, Михаїл Весоловський — заступник, Василь Білявський — скарбник, Евфімія Воловняк — секретар. Ревізійна Комісія: Григорій Лебіщак, Николай Даців і Василь Паньків.

По вичерпанню справ відділових, приступлено до вибору делеґатів на 25-ту Конвенцію Українського Народного Союзу. На делеґатів обрано митр. прот. о. Омеляна Мицика і секретарку Відділу пані Евфімію Воловняк. — На заступників обрані: Григорій Лебіщак і Василь Білянський. — Збори закрито молитвою.

Евфімія Воловняк,
секретарка Відділу.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим співвласниками 25-мільйонового майна організації!

СТАНИЦЯ БРАТСТВА
УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ
в НЮ ЙОРКУ
повідомляє, що
в неділю, 4-го березня ц. р. у Кліфтоні, Н. Дж.
помер
✝
д-р Никифор ГІРНЯК
кол. Отаман УСС.

Закликаємо всіх Членів Станиці віддати останню послугу Покійному.

УПРАВА СТАНИЦІ БРАТСТВА УСС, НЮ ЙОРК

УПРАВА НАУКОВОГО Т-ВА ім. ШЕВЧЕНКА
ділиться
зі своїми Членами і Прихильниками
сумною вісткою, про смерть члена НТШ
✝
сл. п. проф. д-ра НИКИФОРА ГІРНЯКА
Отамана УСС,
довголітнього видатного педагога, та автора численних праць, що помер в дні 4-го березня 1962 року, на 77-му році життя.

ПОХОРОН — відбудеться в ЧЕТВЕР, 8-го БЕРЕЗНЯ 1962 року, з української католицької церкви в Пассейку, Н. Дж., на цвинтар Fox Chase у Филаделфії.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

УПРАВА ШКІЛЬНОЇ РАДИ при УКК
в НЮ ЙОРКУ
повідомляє, що
в неділю, 4-го березня ц. р. у Кліфтоні, Н. Дж.
відійшов у Вічність
✝
проф. д-р Никифор ГІРНЯК
кол. член Управи Шкільної Ради,
Інспектор Шкіл Українознавства, директор Школи Українознавства в Пассейку, Н. Дж., та визначний педагог на Рідних Землях і на еміґрації.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА
ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ
ділиться сумною вісткою,
що в неділю, 4-го березня 1962 року
відійшов у Вічність
✝
д-р Никифор ГІРНЯК
Отаман УСС,
передовий член ОДВУ, голова Виховної Комісії при Центральній Управі ОДВУ та колишній інструктор провідних курсів МУН-у.

Просимо все Членство взяти участь в похоронних обрядах.

РОДИНІ ПОКІЙНОГО ВИСЛОВЛЮЄМО СЕРДЕЧНЕ СПІВЧУТТЯ

ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА ОДВУ

КРАЙОВА ПЛАСТОВА СТАРШИНА
в ЗДА
повідомляє з глибоким сумом,
що дня 4-го березня 1962 р. помер на 77 році життя
✝
ПЛ. СЕН. КЕРІВНИЦТВА,
ОТАМАН УСС
д-р Никифор ГІРНЯК
член 1-го Куреня УПС ім. С. Тисовського,
нагороджений Пластовим Орденом Вічного Вогню в золоті.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Великий успіх С. Литвиненка і Л. Кузьми на Нюйоркській виставці

Два відомі українські мистці, скульптор Сергій Литвиненко і маляр Любомир Кузьма, уладили спільно свою першу індивідуальну виставку в грудні 1961 р. в американській ґалерії Лігоа Дункан 215 Іст 82 вул. в Ню Йорку. Ґалерія, розміром найбільша в Ню Йорку і у своїх просторих залях вміщує рівночасно кільканадцять індивідуальних виставок різних мистців. Її властителька Лігоа Дункан є племінниця славної танцюристки Ізадори Дункан і сама є мистцем.

Кузьма виставив 15 картин, виконаних у темпері й енкавстиці, а Литвиненко 10 скульптур у теракоті і бронзі. Виставка була формально відкрита від 5 до 18 грудня 1961, але з уваги на велике зацікавлення виставкою американської й української публіки ґалерія безкоштовно продовжила виставку обом мистцям ще на два тижні. За цей час, себто за місяць, кількасот осіб мали змогу оглянути цю виставку.

Якщо взяти до уваги факт, що обидва наші мистці досі брали участь тільки в декількох збірних виставках на американському терені Ню Йорку (на яких кожний мистець виставляє звичайно тільки один твір) і через те були незнані в американському середовищі, то треба вважати їхнім великим успіхом факт, що усі рецензії за їхню виставку були позитивні і похвальні. Це тим більше характеристичне, що обидва мистці репрезентують реалістичний стиль (який у Кузьми має елементи монументалізму, а Литвиненка — імпресіоналізму), — а такий стиль не є сьогодні надто популярний.

Перший відгукнувся на виставку нюйоркський тижневик „Менгеттен Іст''. На його сторінці, присвяченій мистецтву, у числі з 14 грудня 1961 читаємо:

... „Видається дуже відповідним, що твори цих двох талановитих мистців займають ту саму кімнату. Їхнє минуле замітно подібне. Оба народилися в Україні, студіювали в Польщі і переселилися до цієї країни по II світовій війні.

Скульптура п. Литвиненка в терракотті і бронзі має шорсткий вигляд модельованої глини. Його голова чоловіка, похилена в один бік (портрет письменника Дудка), є виняткова, як є його монументальна „Фіґура жінки''. Картини п. Кузьми мальовані гладко, порядно і дбайливо. Переважно в темпері. У багатьох своїх картинах, таких, як з оранжовими грибами на пні дерева, цей мистець скомбінував вірне відтворення сюжетного матеріялу з крайнє незвичайною композицією, створюючи речі більше як пересічного інтересу''.

Французький нюйоркський тижневик „Франс - Амерік'' у числі з 17 грудня 1961 вмістив картини Л. Кузьми „Білі гриби на пні'' і репродукцію скульцтури С. Литвиненка „Сліпий різьбар''. У тому числі в рецензії сказано:

... „Маляр Любомир Кузьма, здається, знайшов особисту фактуру у своїх образах. Між ними звертає нашу увагу серія, що відтворює природу: мертві листки, гриби, розміщені декоративно на поверхні картини, і композиція „До дому йдучи'', з інтересним укладом, який грає на ефектах тіні та снігу.

Скульптор Сергій Литвиненко виявляє реалізм деколи троха задалеко посунений у своїх бронзах, але терракота „Втома'' показує обіцюючу пластичну спонтанність''.

Особливо прихильно відгукнувся нюйоркський щоденник „Ню Йорк Міррор'', мистецький рецензент якого Чарльз А. Ваґнер вмістив у недільному числі з 31 грудня 1961 репродукцію скульптури С. Литвиненка „Замріяна'' і, згадавши перед тим про переважно абстрактні експонати в інших залях цієї ґалерії, сказав про наших мистців:

... „Однак панівне місце на виставці займають два талановиті мистці. Картини Любомира Кузьми у багатих предметних натюрмортах, овочах, грибах на пнях і т. ін. є визначні. Фіґурна скульптура С. Литвиненка представляє майстерний показ імпресіоністичної сили і буйного життя''.

Наступна рецензія появилася у „Пікчерс ан Ексгібіт''. Цей мистецький місячник присвячений виключно обговоренню біжучих виставок не тільки в американських, але і в европейських ґалеріях (головно з Франції, Англії, Німеччини, Італії). У числі з січня 1962 читаємо:

„Два українські мистці є виставлені в ґалерії Лігоа Дункан: Любомир Кузьма, в малярстві, і Сергій Литвиненко, в скульптурі. Сюжетом Кузьми є природа, яку він віддає з дбайливим зацікавленням у деталях, милуючися потрісканою поверхнею деревної кори, гладкою текстурою овочів, кольоровими узорами начок і водних лілей. Зацікавлення Литвиненка зосереджене на людині, його візія схиляється до імпресіонізму, його фігури схоплені у моментальних позах, як „Сліпий різьбар'' або „Ловець'', який передає відчуття сторожкої терпеливости через переконливо випрацьований рух тіла''.

Вкінці передовий мистецький місячник „Арт Нюз'' у числі з січня 1962 написав своїм лаконічним стилем про обидвох мистців:

„Любомир Кузьма, С. Литвиненко виставляють разом. Литвиненко має у терракоті і бронзі фіґури і бюсти, що є вірні і деколи вдумливі. Кузьма малює натюрморти і виявляє цікаве зосередження на грибах, що виростають з гнилі, але його ілюзіоністичні образи більше інтересні''.

До цього звіту треба додати, що в Українськім Літературно - Мистецькім Клюбі в Ню Йорку відбулося обговорення цієї виставки в рамках огляду виставок українських мистців, що його перевів критик Антін Малюца 15 грудня 1961 р.

Кр.

Просфора 66-го Відділу СУА в Ню Гейвені, Конн.

25-го січня 66-ий Відділ Союзу Українок Америки влаштував для своїх членок і їх родин традиційну Просфору у залі при церкві св. Михаїла.

Після коротких привітальних слів голови п. Яхницької, а також містоголови п. Гижої, парох о. Чомко провів молитви і поблагословив Просфору. Вечера зі всіма традиційними стравами пройшла в родинному настрою, до чого найбільше причинилась велика скількість дітей. Тут треба признати родичам, що не занедбують, а приводять дітей на подібні імпрези, чим дають їм можливість вже від наймолодших літ обзнайомитися з нашими обрядовими звичаями і народними традиціями.

Під час вечері п. Яхницька згадала хорих скитальців в Німеччині і просила зложити добровільні датки, які так як кождого року з традиційного Святвечера наш Відділ призначив на ту ціль.

Зібрано секретаркою п. Гриневич $75, а то: $6. 25 пп. Яхницькі; по $5: о. Чомко, Маланчук, Вальницькі і Гачкевич; по $3: Андрухів, Гижі, Верґуни, Васілевські, Гусаки; по $2: С. Адріянович, Березіцька, В. Лодинські, Кошаки, Я. Кравчук, А. Кравчук, Козюпи, Маслянка, Гузан, Панкевич, Телюки; П. Лодинська $1.50; Данилович $1.25; по $1: Верґун, Гриневич, Якимишин, Лісевич, Данко, Кизик, Рудницька, Томоруґ. — $1 дрібними.

Парох о. Чомко оцінив традицію нашого Відділу, який співпрацює з Церквою і іншими товариствами — складає свої пожертви на різні національні цілі, а також не забуває наших скитальців в Німеччині. З великим признанням висловився про харитативну працю Союзу Українок Америки, про яку знає майже цілий світ. Де тільки мають можливість, спішать зі своєю матеріяльною і моральною допомогою. І наш Відділ СУА в Ню Гейвені іде їх слідами і всі свої доходи, які приходиться йому тяжко придбати, жертвує на найбільше потрібні цілі: на бідних, хорих і дітей на скитальщині, а також сповняє свої церковні і національні обов'язки в Америці. о. Чомко благословив і бажав розросту Союзові Українок Америки і нашому Відділові.

У відповідь п. Яхницька подякувала о. парохові за поміч і співпрацю, п. Гижа побажала о. Чомкові здоров'я, витривалости і „Многих Літ'', що всі присутні грімко відспівали.

У веселій гутірці і співі колядок пройшов той вечір.

О. Томоруґ

Короткі вістки

● **Репрезентанти 5-х нордицьких країв** — Швеції, Норвеґії, Фінляндії, Данії і Ісляндії виготовили проєкт договору, що його мали б ті держави підписати. Постанови договору мали б радше теоретично - моральний характер, як ствердження різних загальних принципів, без практичної вартости. Норвеґія, Данія і Ісляндія є членами НАТО, Швеція — невтральна, а Фінляндія не може нічого діяти без згоди Совєтів.

● **Лікар і фармацевт** д-р Джан Джулл, який вивчає протирадіяційні ліки, заявив, що досі зголошено коло 2.000 ліків, які мали б лікувати наслідки радіяції, але тільки кілька сот із цих ліків дають деяку охорону проти атомової радіяції. Деякі ліки такі сильні, що ліквідують діяння радіяції, але спричиняють такі наслідки, що людина від них вмирає.

● **Марокко закупило** в Совєтському Союзі великий транспорт протилетунської артилерії. Речник марокканського уряду заявив, що Марокко дуже радо було б закупило ту зброю в Америці, але така трансакція з ЗДА триває так довго, пиняво і морочливо, що марокканський уряд втратив терпець.

Читайте українські книжки і газети, бо часто читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СОЮЗОВЦІ! Ваш Відділ Українського Народного Союзу це Ваша родина, Ваша вужча громада, Ваша установа! Місячні чи річні, як і кожні інші збори Вашого Відділу вирішують важливі справи, що відносяться до Вас особисто, до Вашої родини і Вашої спільноти. Тому, Ваша участь у цих зборах мусить бути обов'язкова, бо вона є у Вашому найкращому інтересі! То ж приходіть усі на збори свого Відділу та спільно, всією громадою, подбайте про спільну кращу долю. На місячні збори обов'язково приносіть свої вкладки і вкладкові книжечки, вирівнюйте всі свої організаційні зобов'язання та вимагайте цього від інших. На річних зборах подбайте, щоб Ваш Відділ мав найкращу Управу і самі не відмовляйтесь від обов'язків урядовця, якщо Вам такі обов'язки повірять члени. На збори приходіть точно! В Українському Народному Союзі наша будучність!

У найближчому часі відбудуться збори.

СУБОТА, 10-го БЕРЕЗНЯ 1962:

БРУКЛИН, Н.Й. — Важні збори Т-ва „Запорозька Січ'', Відд. 325 о год. 8-ій веч. при 216 Гренд вул. в Бруклині. — А. Цюпа, секр.

НЮАРК, Н. Дж. — Місячні збори Т-ва ім. М. Грушевського, Відд. 219 о год. 7:00 веч. при 675 Саут 19-та вул, Нюарк, Н. Дж. — Управа.

НЮ ЙОРК, Н.Й. — Місячні збори Відділу 204 о год. 7-ій веч. в залі УНДому при 140 2-га евню., заля ч. 25. — В. Гасій, секр.

ШИКАГО, Ілл. — Місячні збори В-тва св. Петра і Павла, Відд. 220 о год. 7:30 веч. в парохіяльній залі при 4952 Саут Полайна вул. — Гр. Гарасим, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Місячні збори В-тва св. Ів. Хрестителя, Відд. 270 о год. 8-ій веч. в УНДомі при 92-96 Фліт вул. — Ф. Савчук, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — Місячні збори Т-ва „Мир'', Відд. 324, о год. 7-ій веч. — І. Струк, секр.

НЮ ЙОРК, Н.Й. — Місячні збори Б-тва св. Володимира, Відділ 130, о год. 8-ій веч в приміщенні Укр. Кат. Ветеранів при 33 Іст 7-ма вул. Вплачування вкладок від год. 6-ої. — І. Малець, секр.

НЕДІЛЯ, 11-го БЕРЕЗНЯ 1962:

ГЕРІ, Інд. — Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 100 о год. 2-ій по пол., у Інтернешенел Інститут, 15-та евню і Медісон вул. — А. Цебак, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Місячні збори Т-ва І. Франка, Відд. 334 о год. 1-ій по пол. в УНДомі при 2253 14-та вул., кім. ч. 22. — Г. Демкович, секр.

РАЧЕСТЕР, Н.Й. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, Відд. 367, о год. 1:30 по пол. в церковній залі. — В. Попович, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — Місячні збори Т-ва „Пам'яти Героїв Крут'', Відд. 424 о год. 12:30 в залі церкви св. Покрови при 2225 Н. Масчер вул. — Вол. Васюк, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Місячні збори Т-ва Сокіл, Відд. 336 о год. 1-ій по пол. в УНДомі при 2253 Вест 14-та вул.—Т. Кальмук, секр.

ГЕМТРЕМК, Міш. — Місячні збори Т-ва ім. М. Шашкевича, Відд. 94 о год. 2-ій по пол. в залі Укр. Дем. Клюбу при 2376 Грилінґ вул. — Управа.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — Місячні збори Т-ва Єдність, Відд. 163, о год. 12-ій в Домі Горожан при 847 Н. Френклін вул. — С. Филик, секр.

БАЛТІМОР, Мд. — Місячні збори В-тва Пресв. Тройці, Відд. 320, о год. 2-ій по пол. в Укр. Гор. Клюбі при 3101 О'Донел вул. — Ів. Малко, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — Місячні збори Т-ва Любов, Відд. 45, о год. 12-ій вполудне в Домі Горожан. — М. Сеник, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Місячні збори В-тва св. Василія Вел., Відд. 364 о год. 2-ій по пол. в УНДомі при 3161 Іст 93-та вул. — В. Владика, секр.

КЛІФТОН, Н.Дж. — Місячні збори Т-ва Українська Січ, Відд. 182 о год. 2-ій по пол. в залі Укр. Прав. Церкви при 45-47 Говп Евню, Пассейк, Н. Дж. — М. Філь, секр.

ГЕРКІМЕР, Н.Й. — Місячні збори Відд. 192 о год. 1:30 в УНДомі. — М. Політило, секр.

ДІТРОЙТ, Міш. — Місячні збори Б-тва св. Ів. Хрестителя, Відд. 292, о год. 1:30 в УНДомі. — О. Рудницький, секр.

ЧЕСТЕР, Па. — Місячні збори В-тва св. Духа, Відд. 237 о год. 1-ій по пол. в УНДомі при 4-ій вул. Ворд. — Управа.

МЕНВИЛ, Н.Дж. — Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 349, о год. 2-ій по пол. в залі Союзу в Рарітані, Н. Дж. — Управа.

СЕНТРАЛ ФОЛЛС, Ровд Айленд. — Місячні збори Т-ва ім. Ів. Франка, Відд. 93 о год. 1-ій по пол. при 59 Сентрал вул., Сентрал Фоллс. На зборах був вибраний делеґатом на конвенцію УНСоюзу п. Михайло Іваницький. — І. Данилюк, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Збірка місячних вкладок у В-тві св. Петра і Павла, Відд. 102 по співаній Сл. Божій в церковній залі, 2280 Вест 7 вул. — М. Бобечко, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори С-тва Рож. Пресв. Богородиці, Відд. 36 о год. 4:30 по пол. в церковній залі при 305 Гудсон евню — С. Ґунька, секр.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим співласниками 25-мільйонового майна організації!

Увага! Увага!
ПЕРТ АМБОЙ і ОКОЛИЦЯ!

В неділю, 11-го березня 1962 р.
в год. 5:00 по полудні
в приміщенні
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ
при 760 State Street — PERTH AMBOY, N. J.
— відбудуться —
ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ Окружного Комітету Відділів УНСоюзу

З уваги на те, що це будуть передконвенційні Збори Округи, до участи в Зборах запрошені ПРЕДСТАВНИКИ та новообрані конвенційні ДЕЛЕҐАТИ ось таких Відділів:

104
155 — 168
209 — 294 — 306
312 — 315 — 332 — 342
344 — 349 — 353 — 366 — 372

з місцевостей:
Перт Амбой, Плейнфілд, Бавнд Брук, Айселін, Реріген, Картерет, Лінден, Метачен, Реґвей, Менвіл, Ню Брансвік.
У Зборах візьме участь:
Ярослав Падох,
гол. секретар Українського Народного Союзу.

ЗА ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ:
Кость НАКОНЕЧНИЙ, предсідник
Інж. Володимир ЯНІВ, секретар

ТАРЗАН, ч. 4801. Невдоволе на з чоловіка...



Джюн Лейвер оскаржувала свого чоловіка, заявляючи, що він є відповідальний за смерть їх білого провідника ловів.

— Я хотів би знати більше про це, — сказав Тарзан спокійно. — Розуміється — відповіла Джюн...

— Слухайте, що оповідає про це ось Чарлз Лейвер... Він за гроші купив все, крім відваги!